

Nieuwsbrief Agrarische Natuurvereniging Landschap Noorderpark e.o.

September 2013

Gemeenschappelijk landbouwbeleid en agrarisch natuurbeheer

Eind augustus ontving u een uitnodiging voor de bijeenkomst die de ANV Landschap Noorderpark en de LTO-afdeling Maartensdijk-De Bilt-Loosdrecht op 25 september organiseren over veranderingen in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en het agrarisch natuurbeheer.

Nadat er op Europees niveau lang over is gesproken, is er nu een akkoord over een aangepast GLB. Daar komt bij dat Nederland de regeling voor agrarisch natuurbeheer gaat aanpassen. Gebiedscollectieven gaan daarin een sleutelrol spelen: zij vragen voortaan aan en ontvangen de vergoeding. Daarnaast kunnen zij een rol spelen bij het invullen van de veelbesproken vergroening van het GLB. Dit alles brengt belangrijke veranderingen en keuzen met zich mee, zowel voor de grondgebruikers als voor bestaande collectieven zoals agrarische natuurverenigingen. In deze nieuwsbrief leggen we uit wat er gaat veranderen en voor welke keuzen we als natuurvereniging in het Noorderpark komen te staan.

GLB-akkoord in het kort

Enigszins tegen de verwachting in werd eind juni een akkoord bereikt over het nieuwe GLB. Nog niet alle zaken zijn helemaal uitgediscussieerd, maar de hoofdlijnen zijn als volgt:

- De bedrijfstoelagen worden omgezet in een 'platte' hectarepremie. Die bestaat uit twee delen: een basispremie van ca € 250,- per ha (met cross-compliance) en een vergroeningspremie van ca € 120,- per ha.
- De veelbesproken vergroening bestaat uit drie elementen. Op bouwland moeten twee of drie gewassen worden geteeld en moet 5% van de oppervlakte worden ingeruimd als 'ecologisch aandachtsgebied'. In graslandgebieden moet het aandeel permanent grasland in stand blijven. Daarnaast komt er een scheurverbod voor grasland in Natura 2000-gebieden en mag Nederland dat ook instellen voor andere waardevolle graslanden. Bedrijven met vooral grasland en een beetje bouwland zijn vrijgesteld van de eisen aan bouwland.
- De helft van de oppervlakte 'ecologisch aandachtsgebied' mag collectief, op gebiedsniveau worden ingevuld. Brussel heeft het dan over groepen van maximaal 10 agrariërs.
- Biologische bedrijven en bedrijven die in Natura 2000-gebied liggen, zijn 'automatisch groen'. Datzelfde kan – onder strikte voorwaarden – ook gelden voor bedrijven die deelnemen aan een duurzaamheidscertificaat. Ook agrarisch natuurbeheer kan in bepaalde gevallen meetellen voor de vergroening, mits er geen dubbelbetaling plaatsvindt. De lidstaten kunnen hier zelf met voorstellen komen.
- Bij het agrarisch natuurbeheer kunnen voortaan ook groepen van boeren en andere grondgebruikers (door Nederland 'collectieven' gedoopt) subsidie aanvragen en ontvangen. De Brusselse bijdrage voor het agrarisch natuurbeheer gaat naar 75%. Naast natuur en landschap mogen er ook maatregelen worden opgenomen in de sfeer van water, energie en klimaat.

- Er zijn mogelijkheden voor compensatiebetalingen aan bedrijven die te maken hebben met Natura 2000 en/of Kaderrichtlijn water. Deze betalingen gelden ook voor bedrijven in een beperkte schil (maximaal 5%) rond de begrensde gebieden.
- De lidstaten mogen maximaal 15% van het budget van pijler 1 (bedrijfstoeslagen) overhevelen naar pijler 2 (plattelandsbeleid), en andersom. Bij overheveling van pijler 1 naar pijler 2 hoeft de lidstaat er waarschijnlijk niet zelf een gelijk bedrag bij te leggen, al is daarover nog discussie.

Nederland heeft dus nogal wat ruimte voor nationale invulling van de GLB-besluiten. Staatssecretaris Dijksma heeft aangekondigd dat zij in november een brief aan de Kamer stuurt met voorstellen voor de nationale invulling.

Collectieven aan zet

Het ministerie van EZ heeft de nieuwe mogelijkheden voor collectieven (die al in de Europese voorstellen van oktober 2011 zaten) aangegrepen om het stelsel voor agrarisch natuurbeer drastisch te herzien. De overheid wil vanaf 2016 alleen nog maar zaken doen met collectieven; het systeem van individuele aanvragen wordt geheel verlaten.

Daarmee wil de overheid de effectiviteit van het agrarisch natuurbeheer verbeteren en de uitvoeringskosten verlagen. Het nieuwe stelsel ziet er als volgt uit:

- Er komt één overheidsloket, waarachter zich verschillende financierende overheden (rijk, provincie, waterschap) verzamelen. Het gebied dient een 'gebiedsofferte' in bij dit loket. Die offerte mag inhoudelijk beperkt zijn (alleen natuur en landschap), maar ook breed.
- Er komt een contract van 6 jaar tussen overheid en collectief (de 'voorkeur'). Die overeenkomst zal het karakter hebben van een prestatieovereenkomst en bevat niet alle maatwerk per gebied (de 'achterkeur').
- Er komen afspraken van 1 tot 6 jaar tussen collectief en grondgebruikers op basis van een mix van maatregelen. Hier, aan de 'achterkeur', vindt de lokale fijnregeling plaats. De contractduur wordt mede bepaald door de gewenste ecologische effectiviteit.
- Het collectief vraagt aan, contracteert door, betaalt en handhaaft (controle en sanctionering). De overheid voert een steekproefsgewijze dubbelcontrole uit.
- Anders dan nu wordt er geen gebruik gemaakt van Gecombineerde Data Inwinning (GDI) voor het aanmelden van percelen voor de regeling. Pas na afloop van het seizoen wordt gemeld waar het beheer heeft gelegen. Daarmee neemt de flexibiliteit van het beheer aanmerkelijk toe.

Rijk en provincie worden gezamenlijk verantwoordelijk voor het nieuwe stelsel, maar de uitvoering komt bij de provincie te liggen. Het rijk heeft aangekondigd dat het vooral natuurdoelen zal formuleren voor de internationale verplichtingen die Nederland heeft, met name voor Natura 2000. Het is nog onduidelijk welke gevolgen dat zal hebben voor het Noorderpark. Het zou kunnen betekenen dat we met andere ogen dan voorheen naar ons gebied moeten kijken om een offerte te kunnen opstellen die aansluit bij de wensen van de financiers.

Eerste veranderingen al in 2014

Hoewel het nieuwe stelsel pas in 2016 in werking treedt, wil de overheid al in 2014 enkele wijzigingen doorvoeren in het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL+). Aanvragen kunnen dan alleen nog via de gebiedscoördinatoren worden gedaan. Dat geldt nu al voor het weidevogelbeheer, maar gaat dan gelden voor alle aanvragen, dus ook voor botanisch en landschapsbeheer. Individuele aanvragen zijn vanaf nu niet meer mogelijk. De gebiedscoördinator inventariseert de minimale en maximale oppervlakte waarmee grondgebruikers denken te gaan deelnemen en doet bij de openstelling een aanvraag voor de gezamenlijke grondgebruikers. Voor het Noorderpark, dat geen gebiedscoördinator heeft, gaat Landschap Erfgoed Utrecht dit najaar de aanvragen inventariseren en indienen. Het gaat dan in eerste instantie alleen om contracten die dit jaar aflopen.

Regionale keuzen

Om hun nieuwe rol van 'hoofdaannemer' en uitvoerder goed te vervullen, zullen de collectieven de nodige kwaliteit in huis moeten hebben of halen. Ministerie en provincies hebben een programma van eisen opgesteld waaraan de collectieven van de toekomst moeten voldoen. Om de benodigde professionaliseringsslag ook echt van de grond te krijgen, starten de koepelorganisaties binnenkort met een tweejarig project om de collectieven klaar te stomen voor hun nieuwe taken. Dat gebeurt uiteraard op aangeven van de collectieven zelf – niet elk collectief heeft dezelfde wensen. De gebieden moeten dus zelf keuzen maken voor de toekomst.

Een eerste belangrijke keuze is de samenstelling en schaal van het gebiedscollectief. De overheid stelt op dit punt geen eisen, maar de provincie heeft aangegeven dat zij het mooi zou vinden als deze zouden samenvallen met de werkgebieden van de drie gebiedscommissies (West, Oost en Kromme Rijn). Agrarische Natuurvereniging Landschap Noorderpark en LTO-afdeling Maartensdijk-De Bilt-Loosdrecht zijn van plan voor ons gebied een collectief te vormen. Maar er moeten nog allerlei keuzen worden gemaakt over de manier waarop dat wordt georganiseerd en de organisaties die daar verder nog bij worden betrokken. Gaan we bijvoorbeeld intensief samenwerken met andere ANV's, hoe betrekken we de terreinbeherende organisaties en andere partijen die van belang zijn voor een goede offerte?

Een tweede keuze zijn de thema's waarvoor het collectief een offerte wil gaan indienen. Allereerst moet daarvoor de overheid natuurlijk haar doelen voor het Noorderparkgebied helder hebben geformuleerd. Dat is nu nog maar ten dele het geval. Het opstellen van een gebiedsvisie en –offerte noodzaakt ons in ieder geval om op een nieuwe manier naar onze gebiedskwaliteiten te kijken. Liggen er bijvoorbeeld nieuwe kansen in de internationale verplichtingen die het rijk voorop stelt? Enkele bestaande collectieven (in Utrecht bijvoorbeeld Vallei Horstee) zijn al aan de slag gegaan om als vingeroefening een gebiedsofferte op te stellen. Zulke voorbeelden kunnen voor ons gebied inspiratie opleveren.

Derde belangrijke keuze is hoe het collectief alle nieuwe taken wil gaan uitvoeren. Met vier GLB-pilots, die al enkele jaren lopen, is ervaring opgedaan met het werken als 'hoofdaannemer'. Ook daarvan kunnen we leren hoe we de contracten sluiten, controle en handhaving uitvoeren en een professionele administratie opzetten. Maar we hoeven natuurlijk niet alles zelf in huis te halen. Bepaalde werkzaamheden kunnen we

uitbesteden of onderbrengen bij een 'gezamenlijk dienstencentrum' van een groter aantal collectieven of van de koepelorganisatie.

De komende maanden zal de vereniging zich – met u – buigen over al dit soort vragen en proberen tot een goed werkbaar aanpak te komen. In de bijeenkomst op woensdag 25 september maken we daarmee een begin.

De bijeenkomst van 25 september is in boerderij Fortzicht, Voordorpsedijk 35 in Groenekan, begint om 9.30 uur (inloop vanaf 9.00 uur) en duurt tot 12.30 uur. Aansluitend wordt een lunch geserveerd. Neemt u deel aan de bijeenkomst, meldt u zich dan aan bij Rijk van Oostenbrugge, bij voorkeur per email (info@anvnoorderpark.nl), eventueel telefonisch (030-2205552).

Verder lezen?

Op onze eigen website staat een nieuwsblokje met link naar het actuele dossier over GLB: www.anvnoorderpark.nl

De Agrarische Natuurvereniging heeft een werkgroep GLB, bestaande uit Teus Spelt, Rijk van Oostenbrugge, Henk Westhoek en Hein Pasman. Heb je vragen over GLB stuur dan een mailtje naar info@anvnoorderpark.nl. Via de mail worden aan onze leden, waarvan wij het e-mail adres hebben, de Themanummers Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (opgesteld door Veelzijdig Boerenland) doorgestuurd. In deze themanummers wordt duidelijk beschreven wat het nieuwe GLB inhoudt. Bovendien zijn er een aantal websites interessant om te raadplegen, bijv. www.toekomstglb.nl en <http://www.glbcheck.nl>

contact: info@anvnoorderpark.nl ; Rijk van Oostenbrugge, telefoon 030 2205552